

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Istop, peti-vrsta
mali oglasi po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pr. večjem g.
narodu popus.
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelika in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neilankirano
pismo se ne sprejema! Uredništvo
telefon št. 2050, ankvištvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.345
za inšerate, Sarajeva št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Pozabljeni

Gospod Trocki še nadalje nadleguje evropske vlade, da mu dajo zatočišče in ker tega ni mogel dobiti ne v Nemčiji in na Češkoslovaškem, prosi sedaj Francijo. Malo čudno upliva te prošnje Trockega, ker je bil baš oni, ki je za časa krvave in neizprosno krute ruske državljanske vojne proglasil geslo: Nobenega parda! In svojo polemiko z vseučiliškim profesorjem Eichenwaldom, ki je nastopil za protirevolucionarne pesnike in kulturne delavce, da se njim zaradi ruske kulture priznane, je zaključil Trocki z vsekakor ne retoričnim apelom na Lenina: »Diktator, kje je Tvoj bič?«

Danes pa prosi Trocki za zavetišče in skraj bi se našli ljudje, ki bi sočustvovali z usodo tega »ubogega starca«. Cisto bolno sočustvovanje, ker vse polno ljudi je, ki zaslužijo neprimerno sočustvovanje in na katere je Evropa že skoraj pozabila. A velik del teh pozabljenih trpinov je žrtev Trockega, vsi pa od njega proklamiranega terorja.

Visoko na severu Rusije živi na Solovječkih otokih še danes okoli 11.000 žrtev boljše-viške strahovlade. Večina od njih nima nobene druge krivde, ko da niso odobrvali komunističnih grozodejstev. So pa med njimi tudi takšni, ki nimajo druge krivde, kakor da so radi svoje poštenosti ali iz drugih vzrokov postali neprijetni raznim sovjetskim mogotcem. Da je med temi nesrečniki tudi mnogo duhovnikov, škofov in ljudi, ki so imeli le to krivdo, da so ostali zvesti svoji veri, ni treba še posebej omeniti. Je pa med njimi tudi nekaj katoliških duhovnikov, katerim je sovjetska vlada plačala njih skrb za gladno prebivalstvo s tem, da jih je poslala v najgrozovitejše prognanstvo.

Zakaj nobenega dvoma ni, da ni danes v Evropi bolj strahotnega kraja, kakor je ječa sovjetskih internirancev na Solovječkih otokih. Vsa ta ječa pravzaprav ni nič drugo, ko počasno umiranje ljudi, ki so vrhu tega pred svojo vestjo in po sodbi poštenega sveta čisto nedolžni. Glad in bolezen, težki napori in silna zima, vse to uničuje te nesrečnike in da je mera popolna, morajo prenašati najtežje surovosti svojih stražarjev. Bedni ko nihče na svetu, vendar najdejo sovjetski suroveži še stvari, ki so vredne, da se jim odvzamejo. Pravi otoki smrti, so Solovječki otoki, peklo sredi leda, kakor pravijo Rusi tej sovjetski ječi. Tu trpe ljudje tako neizmerne muke, da bi moralo kamenje vpiti, tu je življenje, da se mora krčiti človeško srce. In za te pozabljene žrtve strahotne komunistične strahovlade naj bije srce Evrope in njih naj skuša rešiti evropsko sočutje.

Kako neizmerno srečne bi se čutili vsi, ki umirajo na Solovječkih otokih, če bi mogli živeti vsaj na pol tako dobro, kot se godi Trockovemu slugi v lepem Carigradu. Celo berač, ki gre mimo Trockega in ki ga ta niti ne pogleda, živi v primeri z žrtvami Trockega nauka, skraj v paradizu.

V primeri z jetniki na Solovječkih otokih je »trpljenje« Trockega prava malenkost, ki ne zasluži niti pozornosti. Kajti tudi med nami je dosti ljudi, ki bi čisto radi menjali s Trockim in ki prav nič ne bi tožili, če bi iz hotelske sobe opazovali divno pokrajino okoli Carigrada.

Pa če bi Trocki tudi v resnici trpel in če bi tudi res zaslužil usmiljenje, ki ga nikdar ne moremo odrekati človeku v resnici, vendar ne bi mogli pozabiti, da so drugi na povelje Trockega vse drugače trpeli in čeprav niso zagrešili niti stotinke tega, kar je na vesti Trockega. Koliko bolj pa mora veljati naše usmiljenje onim, ki nimajo na sebi nobenega greha, ki so tako čisti, da se jih niti krvava sovjetska vlada ni upala obsoditi na smrt, ko na sto in stotisoče drugih, in ki jih je zato obsodila »le« na prognanstvo in internacijo. Baš v tej obsodbi pa je največja podlost, ker odkriva figarijo, ki jo je zmožen samo zločinec. Niso se upali svojih žrtev naravnost obsoditi, zato pa so jih obsodili na počasno umiranje, da se morejo pred Evropo delati lepe. Celo največje trpljenje, ki je sploh mogoče, naj bi bilo prijateljem Trockega v politično reklamo!

Ta brezprimerni cinizem pa že zelo kliče Evropi, da se spomni pozabljenih na Solovječkih otokih, da omenjamo le najgroznejši kraj sovjetskih mučnikov. — In na vsako prošnjo Trockega naj odgovori Evropa le z enim samim odgovorom, da ne more razpravljati in govoriti z nikomur, ki je kriv trpljenja na Solovječkih otokih. Med te krivce pa spada tudi »ubogi stari izgnanec« Trocki.

Naj likvidirajo sovjeti Solovječke otoke, naj puste od tam svoje najbolj izmužene žrtve v Evropo, potem šele sme priti prošnja Trockega na vrsto!

Odbor trojice za manjšinsko vprašanje

Zastopniki Japonske, Španske in Anglije pripravijo poročilo o manjšinskem vprašanju za junijsko zasedanje Sveta

Zeneva, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Manjšinsko vprašanje ima proučiti odbor trojice, v katerem se nahajajo japonski veleposlanik Adazi, španski veleposlanik Minones de Leon in angleški zunanji minister Chamberlain. Tak je bil sklep večdnevne razprave med člani Sveta Društva narodov, ki so ga danes popoldne soglasno sprejeli na predlog poročevalca Adazija brez debate.

Tozadevna resolucija se glasi: 1. Svet naroča poročevalcu, da za junijsko zasedanje predloži poročilo o predlogih, ki sta jih stavila zastopnika Kanade in Nemčije. Pri tem naj se ozira na različne točke, ki so jih omenjali tekom debate posamezni člani Sveta, in za katere so dali povoda navedeni predlogi. 2. Svet prosi zastopnika Anglije in Španije, da poročevalcu pomagata pri sestavi tega poročila. 3. Poročevalec in njegova tovariša so pooblašteni sprejeti vsakovrstne pripombe, ki jih želijo staviti države, katere so prevzele obveznost za varstvo manjšin. Tudi vsak član Društva narodov lahko vloži svoje pripombe, če to želi. Te razne pripombe se morajo vložiti pri glavnem tajniku Društva narodov do 15. aprila. Odbor trojice sme sprejemati vse informacije in vršiti vsa posvetovanja, ki jih smatra za potrebna za izvršitev svoje naloge. 4. Svet v obliki kot odbor Sveta, to je po poljubnosti vlad skupaj s strokovnjaki kot delegati, bo poročilo proučil najprej. Zato se bo v danem času sestel pred začetkom prihodnjega zasedanja Sveta. 5. Generalni tajnik bo sporočil vladam držav, ki so prevzele obveznosti za varstvo manjšin, kakor tudi vladam vseh članic Sveta Društva narodov, to resolucijo in poročila razprav na seji Sveta z dne 6. marca 1929.

Skupna spomenica Male antante

Zeneva, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Ker se je v poročilu Adazija o manjšinskih vprašanjih prepustilo posameznim vladam, da do 15. aprila vložijo svoje pripombe o postopku v manjšinskem vprašanju, se bodo že nocoj sestali zastopniki Male antante in Grčije pri poljskem zunanjem ministru Zaleskem, da

zavzamejo svoje stališče v svrhu priprave po možnosti skupne spomenice.

Pogajanja radi Belja

Zeneva, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Madjarski zunanji minister Valko je imel danes dolga razgovor z dr. Kumanudijem o možnosti direktnih pogajanj glede posestva Belja, katera bi do trajala dalje časa radi svojega načelnega pomena in velike vrednosti posestva. Pogajanja se bodo pričela v Belgradu kmalu po zaključku zasedanja Društva narodov. Ja se vprašanje ne bo moralo zopet odgoditi na junijskem zasedanju.

Prijateljska pogodba z Grčijo

Zeneva, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Med jugoslovanskim strokovnjakom Subotičem, ki je danes dospel v Zenevo, in grškim zunanjim ministrom Karapanosom se je danes že vršil razgovor, da se določi datum svečanega podpisa prijateljske in razsodiščne pogodbe in zapjnikov o solunskem vprašanju. Kraj in čas podpisa je odvisen od dispozicij Sveta Društva narodov, ker se ima podpis izvršiti z nekim ceremonijelom.

Chamberlain pri Stresemannu

Zeneva, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je Chamberlain za eno uro obiskal dr. Stresemanna v hotelu »Metropole«.

Stališče Italije

Rim, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Rezultat ženevskih razprav ocenjujejo v italijanskih listih rezervirano, vendar pa soglasno kot očiten neuspeh dr. Stresemanna in to pozdravljajo. Italijanski listi pišejo, kakor da bi Italija sama z manjšinskim vprašanjem ne imela niti najmanjšega opravka, vendar pa se skrbno črva, da bi kakorkoli podpirali stališče Nemčije. »Lavoro fascista« piše, da se mirovnih pogodb ne sme nihče dotakniti. Samo glede trianonske pogodbe so listi drugačnega mnenja. »Giornale d'Italia« reasumira dogodka v Zenevi tako, da se je sulica sedaj končno obrnila in da je bila nemška propaganda za manjšine, katera je hotela obtoževati druge, sedaj sama obtožena.

Podeljevanje koncesij tujim obrtnikom

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Glede obrtnih dovoljenj tujim državljanom so veljala v naši državi različna določila obrtnega reda in konzularnih konvencij. Člen 7 srbskega obrtnega reda pravi, da veljajo pri podeljevanju koncesij za tuje iste ugodnosti kakor jih imajo Srbi v dotični državi. Ako je material urejen v pogodbi, potem gornji dokaz ni nujen. Če domači zakon držav določa reciprociteto, se to dejstvo lahko dokaže z vsakim aktom oblasti, ki smejo dajati potrdila. V slučaju, če ni reciprocitete, pride na pomoč dovoljenje zbornice.

Hrvatski obrtni red sploh ne dela razlike med domačini in tujci. Bosanski pa ima iste določbe kot srbski.

Poleg teh določb je imela naša država še dva pravna vira, konzularni konvenciji s Francijo in Italijo. Obe urejata pravico naseljevanja in izvrševanja obrti Italijanom in Francozom pri nas.

Kljub vsem tem zakonskim določbam se je doslej razvijala praksa v nasprotni smeri.

Novi proračunski načrt

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) V finančnem ministrstvu se dela na končnih proračunskih delih. Finančno ministristvo je odločilo glede zahtev po kreditih posameznih ministrstev, ki so prišle naknadno. Proračun je izdelan po dosedanjem sistemu. Poglavlja so ostala ista kot doslej. To pomenja, da bodo krediti razporejeni za 17 ministrstev. Kakor doslej, bo imelo vsako ministristvo svoj proračun. Iz vsega se

Podeljevanje obrtnih koncesij je bilo odvisno od trgovinskega ministristva. Naravna posledica je bila nakopičenje nerešenih aktov in zastoj v gospodarstvu. Trgovinsko ministristvo je s svojim korakom, da posebna komisija pregleda in reši vse te akte, hotelo doseči ekspeditivnost. Ko se bo material pregledal, se bo podeljevanje koncesij inozemcem vrnilo oblastem, ki so za to po obrtnem redu poklicane.

Zavladal bo nov duh. Država naj ne odriča od sebe tujega kapitala, naj pride v katerikoli obliki. Koncesije tujim obrtnikom bodo pomenjale dotok malega kapitala. Velekapital se zbira v delniških družbah, za katere velja drugačno postopanje.

Zanimivo je, kateri tujci se potegujejo za obrtno dovoljenje. Po vrstnem redu so: Avstrijci, Čehi, galiski Judje in Madjari ter Italijani v Dalmaciji. Opozoriti je vsekakor na to, da se pri koncesijoniranih obrtih še vedno lahko najde ventil, če bi bilo delovanje tujcev nezadovoljivo.

vidi, da se zakonski načrt o osrednji upravi, čeprav bi se že v kratkem predložil, ne bo takoj izvršil, ker se vrše budžetiranje po današnjem proračunu po resorih. Novi zakon o centralni upravi bo moral na vsak način imeti rok, v katerem naj se izvrši preobnova državne uprave, ali pa bo izšel poseben zakon, ki bo dovolil pravico razpolaganja s krediti ministrstev, katera naj bi se eventualno uknila.

Uredba o obratovalnem času se pripravlja

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Uredba o odpiranju in zapiranju trgovin se istočasno pripravlja v trgovinskem in socialnopolitičnem ministristvu. Iz popolnoma avtentičnega mesta smo zvedeli, da se bo načelno izvedel deseturni

delavnik za trgovinske in obrtne obrate. Za gotove težke obrate pa se bo določil izjemni čas. Uredba bo določala razlike med mestom in deželo. Glede uporabe te razlike bo odločba prepuščena velikim županom.

Razporedba sodnikov

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) V pravosodnem ministristvu se pripravlja končna razporeditev sodnikov in sodnih uradnikov. Reducirani (odpušteni oziroma vpokojeni, ako imajo pravico do pokojnine) bodo tisti sodniki in sodni uradniki, ki so nesposobni ali so bili disciplinarno kaznovani, posebno pa tisti, ki so udani pijančenju. Sodniki in sodni uradniki v Sloveniji v tem oziru ne bodo mnogo prizadeji. Gornje uredbe se bodo glede sodnikov izvršile še pred 1. aprilom.

„Obzor“ in bodoči parlamentarni režim

Zagreb, 7. marca. (Tel. »Slov.«) »Obzor« se bavi z bodočim parlamentarnim sistemom v Jugoslaviji v zvezi z nedavnim predavanjem dr. Ivšića o gospodarskem parlamentu. Dr. Ivšić se zavzema za dvozbornični sistem. Prvi bi bil politični, drugi strokovni. »Obzor« pravi, da bi to ne pomenjalo rešitve parlamentarizma, ker bi imeli namesto enega dva bolnika. »Obzor« pravi, da bi se dal naš parlamentarizem samo tako ozdraviti, da bi se mu postavil za temelj volivni red, ki bi izključil strankarsko diktaturo, parlamentarizmu pa bi se dal kot korektura senat. Ker imajo senat Francozi, ga lahko imamo tudi mi, ker nismo večji demokrati kot Francozi. Ker sta temelj države dva suverena, kralj in ljudstvo, in »er je ljudstvo volilo svoje zastopnike v parlament, je opravičeno, da tudi drugi suveren, kralj, pošlje svoje zastopnike v senat. Ta senat bi bil sestavljen tako, da bi vanj poslali svoje zastopnike kralj, gospodarske korporacije (razne zbornice), samoupravne enote (oblasti, okraji in občine). Parlament bi volilo ljudstvo. »Obzor« pravi, da bi delegati samouprav prišli iz volivne selekcije. Tako bi se onemogočila strankarsko politična struktura senata in bi bila tudi zajamčena korektura strankarsko političnega parlamenta.

Za menično sposobnost srbskega kmeta

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Bančno društvo je poslalo pravosodnemu ministru spomenico, v kateri zahteva, da takoj stopi v veljavo čl. 97 meničnega zakona, s katerim se daje vsem kmetom pravica, menično se zadolžiti. Kot je znano, dosedaj srbski kmetje niso imeli pravice na menično zadolževanje. Novi menični zakon, ki je bil nedavno sprejet, bo stopil v veljavo šele čez leto dni. Kmetje ne morejo, kot trdi bančna zveza, priti do cenejšega kredita, ker se ne morejo bančno zadolževati. Zato smatrajo banke, da naj se, predno stopi ves zakon v veljavo, takoj uzakoni vsaj čl. 97, ki daje tudi srbskim kmetom pravico, do meničnega zadolževanja in jim daje torej menično sposobnost.

Stanje vode in ledu

Belgrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Prometno ministristvo je z današnjim dnem pričel izdajati poročila o stanju vode in ledu. Poročilo se glavi: Donava. Voda povsod narašča. Pri Dunaju in Budimpešti nekoliko upada. — Sava. Pri Sisku in Bosanski Gradiški, Bosanskem Brodu in Šamcu upada. Pri Belgradu in Sremski Mitrovici narašča. — Drava. Pri Osijeku narašča za 10 cm. — Tisa je pri Tittju narašča za 13 cm.

Led. Sava je pri Sisku zabasana s premikajočim se ledom. 15 km pred Bos. Brodom se je led nakopičil. — Donava. Med Kladovim in Severinom je bil led zmerjen. Poškodovani sta bili dve ladji. Vojaštvo minira led pri Džerdapu. Nevarnosti ni.

Zagrebske vesti

Zagreb, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Na seji mestnega finančnega odbora se je razpravljalo o graditvi klavnice in tržnice. Za tržnico je potrebno 21 milijonov, za klavnico pa 53 milijonov. Ker občina ne razpolaga s tolikim kapitalom, bo morala najeti 50 milijonsko posojilo.

Kanadski škof Proudhon je nocoj prišel v Zagreb. Nastanil se je v hotelu »Esplanadec«.

Kongres slovanskih filologov

Praga, 7. marca. (Tel. »Slov.«) V spomin stoletnice smrti Josipa Dobrovškega bo v Pragi od 6. do 13. oktobra kongres slovanskih filologov.

Kako treba tolmačiti novi zakon o javni varnosti

Belgrajsko »Vreme« z dne 6. marca piše: Z novim zakonom o spremembi zakona o zaščiti javne varnosti se na eni strani spreminjajo in spopolnjujejo gotove odredbe prejšnjega zakona o zaščiti države, a na drugi strani inkriminirajo nekatera dela kot nova, posebna kazenska dejanja »proti državi in javnemu redu«. Zakon je sprejet, kakor znano, na predlog predsednika ministrskega sveta in notranjega ministra generala g. Petra Živkovića.

Da bi dobili meritorno tolmačenje tega novega zakona, in zato, ker je neki tuji, dunajski list netočno objavil celo odredbe tega zakona, smo se obrnili na pravno avtoriteto, ki je posebno kompetentna za tolmačenje gotovih zakonov, da nam poda strokovno in točno pojasnilo. Ta pravni strokovnjak nam je podal to izjavo:

Propaganda potem tiska

Kar se tiče prvega člena zakona o spremembah v zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, predvideva ista kazenska dejanja veleizdaje, kakor že prejšnji zakon o zaščiti javne varnosti, samo s to razliko, da sedaj za njegovo uporabo ni potrebna činjenica, da se hoče s propagando izživati k izvršitvi kazenskih dejanj proti državi po n nališili ali na katerikoli način terorizma, temveč zadostuje, da je propaganda potem tiska usmerjena na ustvarjanje prepričanja o potrebi spremembe obstoječe državne ureditve in političnega ali socialnega reda, pa čeprav na mirnem način.

Ta člen, predvidevajoč nov način izvršitve veleizdaje, določa novo, posebno kazensko dejanje veleizdaje ter nalaga za storilca tega dejanja kazen do petih let težke ječe, ki po dosedanjem zakonu ni bila določena v tej višini.

Izročitev obstoječega reda in dela oblasti zasmehu.

Drugo novo kazensko dejanje, ki ni bilo predvideno s prejšnjim zakonom o zaščiti javne varnosti, je predvideno v enaki obliki v novem kazenskem zakoniku: »Kdor vedoma iznaša ali razširja lažnive trditve z namero, da izroči zasmehu ali preziru državne ustanove, zakone ali uredbe in naredbe oblasti, se kaznuje z zaporom do dveh let ali denarno kazen do 20.000 Din.«

Z novim členom zakona o zaščiti javne varnosti je obseženo tudi izročanje zasmehu in preziru obstoječega političnega ali socialnega reda in dela upravnih oblasti, celo v slučaju, da bi bilo izvršeno delo usmerjeno samo na ustvarjanje nerazpoloženja proti državnim ustanovam, zakonom itd. Ravno tako po tem členu ni potrebno, da se izvršilec tega kazenskega dejanja zaveda svojega dela, temveč ga more izvršiti tudi v zablodi. Tudi karikiranje predstavitev in objavljane teh karikatur je ravno tako kazensko dejanje te vrste.

Ustvarjanje razpoloženja za plemenski razdor. Kazensko dejanje, predvideno po čl. 5 novega zakona, pomeni ravno tako nov, poseben zločin, ki pomeni novost v našem zakonodavstvu sploh. S tem členom se prepoveduje vsako delo, ki gre za tem, da se izzove razpoloženje za plemensko razdvojenost ali plemenski razdor pod grožnjo zaporne kazni do enega leta in denarne globe do 10.000 Din. Potemtakem je danes propovedano ne samo povzročanje plemenske mržnje in prepira, temveč je tudi propovedano voditi propagando, ki v svojem končnem rezultatu pomeni plemenski separatizem in nestrpnost. Jaz mislim, da je po tem členu zakona kaznivo tudi vsako propovedovanje teorije, ki ni v duhu ideje narodnega in državnega edinstva.

Propaganda, ki bi ovirala delo samoupravnih oblasti.

Popolnoma novo odredbo predstavlja tudi čl. 6 zakona, po katerem se za propagando ali ustvarjanje razpoloženja, da se državne ali samoupravne oblasti ovirajo v izvršitvi svoje naloge ali vobče v njih delu, kaznuje z zaporom do šestih mesecev ali denarno do 6000 Din. S tem se je sigurno hotelo zadeti ono agitacijo, ki se je tajno vršila med posamezniki, da ne sodelujejo bodisi v državnih, bodisi v samoupravnih ustanovah, čeprav so bili odločeni in pripravljeni, da iskreno sprejmejo to sodelovanje. Dosedaj je bilo dosti primerov take agitacije, zlasti ob priliki imenovanja oblastnih komisarjev in pa občinskih uprav. Za ta prestopek je določena zaporna kazen do šestih mesecev ali denarna kazen do 6000 Din.

Razpust strank.

Ista višina kazni je določena tudi v čl. 11, ki se nanaša na neposlušnost napram vladnim odredbam, ki se tičejo razpusta dosedanjih političnih strank, s čemer je hotel zakonodavec dati potrebno sankcijo vsem naredbam, ki so bile izdane v tem zmislu po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja.

Za vsa kazenska dejanja te vrste, z izjemo dejanj veleizdaje po čl. 3 zakona, so pristojna redna sodišča, za dejanja veleizdaje po čl. 3 tega zakona pa je sedaj pristojno Državno sodišče za zaščito države.

Po vsem tem povedanem v resnici novi zakon inkriminira nekatera nova dela kot krivična dejanja, določajoč za njih stroge sankcije, a je vendar daleč od onih sankcij, ki mu jih namerno z neko tendenco ali vsled neinformiranosti imputira dunajski list, zadostuje samo to, da se omeni, da je po čl. 3 določena zaporna kazen do petih let in ne kazen

Tudi Rusija pride pod ameriški vpliv

London, 7. marca. (Tel. »Slov.«) »Exchange Telegraph« poroča iz New Yorka, da se v Wallstreetu smatra, da bo Owen Young imenovan za voditelja skupine, ki naj natančno preišče vprašanje ruskih dolgov. Gre za nekakšen Dawesov načrt za Rusijo. O tej stvari se razširjajo različni komentarji. Poudarja se, da Rusija silno rabi ameriški kapital in da čedaljebolj prihaja v odvisnost od Združenih držav severne Amerike. Zanimanje za Rusijo je v kapitalističnem svetu Severne Amerike vedno večje. Istotako se opaža v sovjetskih krogih vedno večje približevanje k Ameriki, oziroma njenemu velekapitalu. Tako politična kakor leposlovna literatura sovjetske Rusije se

v čedalje večjem obsegu in intenzivnosti zanimala in navdušuje za tehnično ustrojstvo Amerike in stavlja njeno racionalizacijsko produkcijo ter način življenja za vzor. Na drugi strani istotako raste zanimanje za vsa vprašanja današnje Rusije v ameriških političnih krogih in njeni znanstveni, gospodarski in leposlovni literaturi, ki čedaljebolj obravnava ruska vprašanja vsake vrste. Za tem se skrivajo realni interesi ameriškega velekapitala, ki že danes v svoji udeležbi prevladuje v ruski produkciji nad vsemi drugimi inozemskimi kapitali in ima namero v tem oziru doseči monopol.

Veracruz zopet v vladnih rokah

New York, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Iz Mexico City se poroča, da so po dolgih, krvavih bojih vladne čete zopet zavzele Veracruz. Na posredovanje konzularnega kora je bilo pozno ponoči sklenjeno premirje. Po poročilih newyorških listov je general Aguirre sbežal. S tem je revolucija praktično končana, kakor pravi vladno poročilo. Treba je samo še premagati severozahod. Mehška vlada je že ukinila cenzuro, uvedla vzpostavitev železniškega prometa in popravlja brzojavno mrežo.

New York, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Čuje se, da se po zavzeju Montereya nahajajo vstahi, ki se umikajo proti zapadu preko Saltila, v

popolnem razsulu. Celi polki so prešli k vladi. General Escobar skuša dobiti stik z vstaškimi četami v Sonori. Skupina vstašev se nahaja v Oaxaci in je ločena od Veracruz pa pogorju. V provinci Sinaloa ob Tihem morju se je posrečilo vstaškemu generalu Nanzu, da je odbil vladne čete in zavzel glavno mesto Mazatlan in mesto Guaymas v provinci Sonora. Mobilizacija vladnih čet je stala dosedaj nad dva in pol milijona dolarjev. Vstaške čete se cenijo na 12.000 mož, vladne pa na 60.000. — Hooverjeva prepoved izvoza orožja vstajem je zelo pomagala vladi.

Primo de Rivera ne odstopi

Madrid, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je izjavil uredniku »Matine« Sauerweinu, da misli odstopiti šele marca 1831. Diktatura ni trajno postopanje s socialnim

organizmom, temveč samo zdravilo za njegovo bolezen. Povrnitev k normalnim razmeram ne sme biti povratek v to bolezen. Med njim in kraljem vlada največji sporazum.

Nobilovo obsodbo podpisal Mussolini

Rim, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Pripoveduje se, da je Mussolini, ko je pregledal več kot sto strani dolgi protokol o Nobilovi ekspediciji, razburjen zahteval papir in tinto in lastnoročno napisal razsodbo. Za njegovo strogost je bilo v glavnem merodajno to, da se

je Nobile prvi dal rešiti in pustil na ledu težko bolnega tovariša. Od odločbe vojnega sodišča je odvisno, ali bo Nobile samo upokojen, ali pa izključen iz vojske. Nobilovo zdravje je menda zelo omajano.

Razburljiv poulični boj v Lvovu

Člani tajne ukrajinske vojaške organizacije skušali oropati denarnega pismo

Varšava, 7. marca. (Tel. »Slov.«) V Lvovu se je včeraj vršil razburljiv boj na cesti med policijo in tremi člani ukrajinske vojaške organizacije, ki so napadli denarnega pismo in ga hoteli oropati. Ko jih je policija zasledovala, je prišlo do streljanja. Ena krogla je zadela stražnika v kapo. Eden izmed roparjev se je spotaknil in padel. Prijeli so ga in našli pri njem dva revolverja. Piše se Roman Maritzak, študent na lvoivskem vseučilišču in član ukra-

jinske vojaške organizacije. Drugi ropar je ustrelil v vrat sprevodnika cestne železnice, ki ga je hotel prijeti, in na nadaljnjem begu neprestano streljal na stražnike iz dveh revolverjev. Stražniki so ga končno ustrelili. Pri njem niso našli nobenih listin. Aretirani Maritzak ga noče poznati. Med streljanjem sta bila ranjena tudi dva pasanta. V zvezi s tem napadom je policija aretirala 16 študentov, ki so člani ukrajinske vojaške organizacije.

Podpis turško-bolgarske pogodbe

Carigrad, 7. marca. (Tel. »Slov.«) V sredo sta v Angori turški zunanji minister in bolgarski poslanik podpisala turško-bolgarsko pogodbo o nevtralnosti in razsodišču. Sklep te pogodbe je bil predviden že v prijateljski pogodbi iz leta 1925. Pogodba je enaka, kakor jo priporoča Društvo narodov v svojem vzorcu, in nima nobenih zvez s turško-italijansko pogodbo o nenapadanju. Sklep te pogodbe nikakor ne pomenja posebnega uspeha italijanske vzhodne politike. Turčija je čisto naglašala, da želi take pogodbe z vsemi državami, posebno pa z Balkanom. Sklenila je že tako pogodbo z Madjarsko. Z Madjarsko in Bolgarsko nima Turčija nobenih sporov, kakor z Rumunijo, Jugoslavijo, Albanijo in posebno Grčijo. Poseben kurir z zadnjimi grškimi predlogi je dospel v Carigrad na svojem potu v Angoro. Grčija je odločena, da prekine pogajanja, če Turčija predloge odkloni.

Zanimanje za papežev odgovor na čestitke diplomatov

Berlin, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Germania« iz Rima, bo imel papež v soboto na skupni avdienti, na kateri bo diplomatski kor čestital k rešitvi rimskega vprašanja, na nagovor dojena, brazilskega poslanika Magelaes de Azeredo, zanimiv odgovor, katerega pričakujejo z napetostjo. Čuje se, da se bo besedilo pogodb objavilo prej, kakor se je nameravalo. Prihodnji konzistorij se bo vršil šele začetkom maja po ratifikaciji pogodb, pri čemer bo papež imel zaključni govor o vseh dogodkih.

Italijani narasli za 2 milijona v 6 letih

Rim, 6. marca. (Tel. »Slov.«) »Osrednji institut za demografsko statistiko« objavlja sledeče številke:

Od 1. januarja 1922 do 31. decembra 1928, torej v šestih letih, znaša presežek rojstev nad

robitve do 20 let, kakor piše ta list. Iz tega se vidi, kako je pisava tega lista daleč od vsake stvarnosti.

smrtnimi slučajmi v Italiji 3.225.386 duš. Vpoštevajoč pa izseljene, ki prekašajo po številu vrtnišve se, znaša efektivni narastek prebivalstva, nahajajočega se v Italiji od 1922 do 1927 (podatki za 1928 še manjkajo) — 2.000.000 duš.

Isti urad je izračunal, da je prebivalstvo Italije 1. 1700 znašalo 16.447.000 duš s povprečno 53,5 prebivalci na 1 kvadratni kilometer; 1. 1800 je znašalo 18.125.000 duš (63,2 na kvadratni kilometer), 1. 1900 je znašalo 32.475.253 (113,3), 1. 1910 34.681.377 (121), 1. 1920 38 milijonov 755.762, 1. 1927 pa je znašalo 40.796.000 prebivalcev s povprečno 131,5 prebivalci na kvadratni kilometer. Število Italijanov v inozemstvu, ki je znašalo 271.000 v 1. 1871, je naraslo do danes na 9.250.000, tako da je vseh duš italijanske narodnosti na svetu 50.046.000.

Svešla se kmalu vrne na svoje mesto

Praga, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Včeraj je izjavil ministrski predsednik Udržal na seji agrarne stranke, da smatra svoj položaj kot ministrski predsednik za provizorij. Zdravje bivšega ministrskega predsednika Svehle se boljše stalno, tako da je treba računati z njegovo politično aktivnostjo, če ne v najkrajšem času, pa vsaj kmalu. Tudi minister dr. Hodža bo za svojo okrepitev potreboval samo malo časa in se bo potem vrnil v politično življenje.

Heine izpuščen

Bruselj, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Ponarejevalec utreškega dokumenta je bil včeraj zopet izpuščen na svobodo, ker obdolžitve ne opravičujejo daljšega preiskovalnega zapora. Frank-Heine je izjavil, da je bil v zvezi z agenti belgijske vojnanske službe in da je listino ponaredil z njih podporo. »Independance Belge« poroča, da je bil odpuščen neki odgovorni višji časnik.

Kalastrola na otoku Madeira

London, 7. marca. (Tel. »Slov.«) Na otoku Madeira se je utrgal hrib, ki je hudo poškodoval mnogo hiš v dolini Sv. Vincenca in zasul nad sto oseb. Dosedaj so odkopali pet trupel. Oblasti so odredile obširna reševalna dela.

Primorske vesti

Volilne priprave

Po novem volilnem redu se v Italiji ne vršijo volitve po volilnih okrajih, temveč volilec se izreče o celotni državni listi, ki obsega imena vseh 400 poslancev. Kljub temu je na listi poleg poslancevega imena označena tudi njegova pristojnost. Za Gorico je določen edino inž. Caccese, pokrajinski fašistovski tajnik, ki se je priselil iz Južne Italije in je star komaj 33 let. Trst ima štiri kandidate. To so: Francesco Giunta iz Firenze, Fulvio Suvich, ki sta bila že prej poslanca; nadalje priseljenca Domenighini in conte Dentice di Frasso, predsednik upravnega odbora Tržaškega Lloydja. Za Istro ostaneta poslanca Luigi Bilucaglia in Giovanni Maracchi (Mrak). Reka dobi lastnega poslanca v osebi odvetnika Ili Baccicha. Kot zadrski poslanec bo zopet izvoljen Alessandro Dudan. — Volilna propaganda na Goriškem je šele v povojih. Fašistovski tajnik je razdelil deželo v 16 okrajev, vsakemu okraju stoji na čelu »capo«, ki mora skrbeti za uspešno propagando in kontrolo.

V nedeljo se je vršilo v Solkanu prvo zborovanje. Govoril je pokrajinski tajnik Caccese. — Na Tržaškem vodi propagando tudi pokrajinski tajnik, v predmestju je imel že več sestankov.

»Piccolo« poziva slovenske in hrvaške duhovnike, »najnižje (umili) sotrudnike katoliške cerkve in države na mejci, da grede na volišče in agitirajo med verniki za fašistovsko listo. Primorska je itak po ogromni večini italijanska in fašistovska. Primorci bodo gotovo storili svojo dolžnost in odveč je vsaka propaganda. Vendar že radovednost in državni interes vlevajo italijanski javnosti, da pazi, kaj bodo storili slovenski duhovniki. S kakšnim zadoščenjem bi vsi Italijani vzkliznili: »Na volišče pojdejo slovenski duhovniki na čelu svojih vernikov v imenu duceja, režima in Italije!«

*

Velik požar. V raškem rudniku pri Labinu je pogorelo pet delavskih hiš, ki so last premogokopne družbe.

Pameten ukrep. Goriško policijsko ravnatelstvo je objavilo, da so na ukaz višjih oblastev in z namenom, da se ugodni verskemu čuvstvom prebivalstva, prepovedani vsi plesi v postnem času in da se torej ne bodo izdajala dovoljenja za plesne prireditve do velike noči.

Italijanska kultura na Balkanu. V dvorani Littorio v Trstu je don Francesco Galloni predaval o temi »Italija na bližnjem Vzhodu«. Predavatelj je zastopal tezo, da more edino italijanska kultura dovesti »plemenite in inteligentne balkanske narode« do evolucije. Zgodovina je pokazala, da nista mogla ne Pariz, ne Berlin zanesti na Balkan zapadne civilizacije. Balkanski narodi so napravili težko napako, ker so se odtegovali vplivu italijanske kulture. Italijanska kulturna propaganda se je pričela pred 10 leti, a danes je že na Balkanu 2000 gojencev v italijanskih šolah in italijanske knjižnice štejejo okoli 12.000 knjig.

Belgrajske vesti

Belgrad, 7. marca.

Srbska akademija znanosti je imela danes sejo. Ob tej priliki je razpisala nove nagrade za znanstvena dela. Obenem je sprejela nove dopisne člane: dr. Petkovića, belgrajskega vseučiliškega profesorja, dr. Maretića, zagrebškega vseučiliškega profesorja, dr. Miškovića, belgrajškega vseučiliškega profesorja, dr. Ramovića, ljubljanskega vseučiliškega profesorja in Frankeša, akademičnega kiparja v Zagrebu.

Prometni minister dr. Korošec je bil danes popoldne ob 5 v avdienti.

Notranje ministrstvo je danes dovolilo, da smeta »Berliner Tagblatt« in »Vossische Zeitung«, ki ju je ministrstvo včeraj prepovedalo, zopet prihajati v našo državo.

Spomenica glede domače obrti in krošnjarstva se je predložila trgovinskemu ministstvu.

Zagrebaški vseučiliški rektor dr. Belobrk se mudi v Belgradu. V soboto ga bo sprejel predsednik vlade. Belobrkov prihod v Belgrad je v zvezi z vseučiliškim zakonom.

Posojilo Hipotekarne banke v znesku 6 milijonov švicarskih frankov se bo uporabilo za javna dela in zasebna posojila.

Zastopniki izvoznikov so bili danes pri predsedniku vlade radi voznih olajšav za izvoz žita po kilometerskih stopnjah.

Telefonski razgovori s Švico se bodo pričeli s 16. marcem. Proga bo šla preko Subotice in Budimpešte.

Po poročilu rudarskega ravnateljstva se je v naši državi v letu 1928 proizvelo 855.000 ton črnega, 3.655.000 ton rjavega premoga in 1.030.000 lignita.

Zgorja je danes v Belgradu parfumerijska tržnica »Sloga« na Terazijah nasproti kavarne »Moskve«.

Dunajska vremenska napoved. V zapadnih Alpah večinoma jasno, ponoči zmeren mraz, podnevi južno. — V južnih Alpah zjutraj mraz, podnevi znatno topleje.